

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان:

**بررسی وضعیت ذخایر گونه‌های در حال برداشت
خرچنگ در آبهای استان هرمزگان**

مجری:

تورج ولی نسب

شماره ثبت

۶۸۰۶۵

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور - پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان

عنوان طرح/پروژه: بررسی وضعیت ذخایر گونه‌های در حال برداشت خرچنگ در آبهای استان هرمزگان

کد مصوب: ۲۰۲۰۳۴۵-۰۳۰-۱۲-۱۲-۲

نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان: تورج ولی نسب

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد): -

نام و نام خانوادگی مجری: تورج ولی نسب

نام و نام خانوادگی همکار(ان): محمد درویشی، سیامک بهزادی، علی سالارپوری، آرزو وهاب‌نژاد، حسین رامشی،

محمد مومنی، سجاد پورمظفر، بهزاد سروی عموقین، محسن صفایی، علیرضا گلشنی‌زاده

نام و نام خانوادگی مشاور(ان): -

محل اجرا: استان هرمزگان

تاریخ شروع: ۱۴۰۲/۰۶/۰۱

مدت اجرا: ۱ سال و ۶ ماه

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۴

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه: بررسی وضعیت ذخایر گونه‌های در حال برداشت

خرچنگ در آبهای استان هرمزگان

کد مصوب: ۲۰۲۰۳۴۵-۰۳۰-۱۲-۱۲-۲

شماره ثبت (فروست): ۶۸۰۶۵ تاریخ: ۱۴۰۴/۰۷/۱۲

با مسئولیت اجرایی جناب آقای تورج ولی نسب دارای مدرک تحصیلی

دکتری تخصصی در رشته مهندسی کشاورزی است.

پروژه توسط داوران منتخب بخش بیولوژی و ارزیابی ذخایر آبزیان در

تاریخ ۱۴۰۴/۰۶/۳۰ مورد ارزیابی و با رتبه عالی تأیید گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه

با سمت عضو هیئت علمی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

(ستاد- تهران) مشغول بوده است.

عنوان	«فهرست مندرجات»	صفحه
چکیده		۱
۱-مقدمه		۲
۱-۱-ویژگی های عمومی سخت پوستان		۴
۱-۲-ویژگی های ریخت شناسی خرچنگ شناگر آبی (<i>P. segnis</i>)		۵
۱-۲-۱-رنگ		۹
۲-۲-۱-رده بندی		۹
۳-۱-مروری بر مطالعات انجام شده		۱۰
۲-روش تحقیق		۱۶
۱-۲-تعیین حداکثر برداشت ثابت (MCY)		۱۸
۲-۲-شاخص نسبت تولیدمثل		۱۹
۳-۲-تعیین عرض کاراپاس بهینه و استاندارد صید		۱۹
۳-نتایج		۲۱
۱-۳-ساختار اندازه عرض کاراپاس در خرچنگ شناگر آبی		۲۱
۲-۳-رابطه عرض کاراپاس و وزن		۲۳
۳-۳-نسبت جنسی		۲۳
۴-۳-پویایی جمعیت و برآورد حداکثر برداشت پایدار		۲۴
۵-۳-نسبت پتانسیل مولدین بر اساس طول (LBSPR)		۲۷
۴-بحث		۲۸
پیشنهادها		۳۴
منابع		۳۶
چکیده انگلیسی		۴۰

چکیده

خرچنگ شناگر آبی (*Portunus segnis*) یکی از گونه‌های مهم سخت‌پوست در اکوسیستم‌های ساحلی و مناطق مصبی است که نه تنها نقش کلیدی در زنجیره غذایی ایفا می‌کند، بلکه ارزش اقتصادی بالایی در صنایع شیلاتی دارد. هدف این مطالعه شناسایی شکاف‌های موجود در وضعیت ذخایر و ارائه پیشنهاد‌های مدیریتی عملی برای افزایش پایداری صید این گونه است. بنابراین، در این مطالعه از سه رویکرد روش‌شناسی استفاده شده است؛ TropFishR برای ارائه وضعیت کنونی بهره‌برداری، نسبت پتانسیل مولدین بر اساس طول ذخیره (LB-SPR) برای سنجش پتانسیل تولیدمثلی ذخیره و شاخص‌های پایداری بر مبنای طول (LBI) برای ایجاد یک استاندارد پایه برای مدیریت پایداری این صنعت ماهیگیری. در رابطه بین عرض کاراپاس (cm) - وزن (g) خرچنگ شناگر آبی در جنس ماده $Y=0.00902CW^{2.72}$ و جنس نر $W=0.0476CW^{3.13}$ و رشد به صورت آلومتریک منفی مشاهده شد. پارامترهای تاریخچه زندگی VBGF برای این خرچنگ شامل ۱۷/۸۵ سانی متر (عرض کاراپاس بی‌نهایت) و نیز $K=۰/۷۹$ در سال و بر اساس تحلیل آنالیز خطی صید مرگ‌ومیر کل ($Z=۱/۹۱$ در سال)، مرگ‌ومیر طبیعی ($۱/۶۰$ در سال) و مرگ‌ومیر ناشی از صید (صیادی) ($۰/۳۱$ در سال) محاسبه شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد، پتانسیل مولدین بر اساس عرض کاراپاس ذخیره ($SPR=0.42\%$) بالاتر از حد مرجع تعیین شده است، چراکه بیشتر صید بالاتر از سطح اولین بلوغ جنسی بوده است. بر اساس نتایج، این مطالعه توصیه می‌کند مقدار MSY برای خرچنگ‌های شناگر آبی در آب‌های استان هرمزگان حدود ۲۷۶ تن رعایت گردد. عرض بهینه صید کاراپاس نیز حدود ۱۳ سانی متر باشد که پایداری ذخیره خرچنگ شناگر آبی تضمین گردد.

کلمات کلیدی: پتانسیل مولدین، مرگ‌ومیر، عرض بهینه صید کاراپاس، خلیج فارس و دریای عمان